

Weet waar je loopt, deel I

Op 20 januari 2018 is het eikenhouten ornament aan het college van kerkrentmeesters teruggegeven, na een grondige restauratie. Op de kerkgeschiedenis site kunt u hier meer over lezen, zie <http://www.hervormdlopik.nl/geschiedenis-artikelen>. Naar aanleiding van deze terugplaatsing, heb ik in het verleden wat meer onderzoek gedaan naar het oude gemeentelijk wapen van Lopik. Bij dit onderzoek, kwam ik ook in de archieven van de heerlijkheid van Lopik terecht. Hierin staan verschillende namen van ambtenaren beschreven, zo ook de diverse schouten die Lopik hebben mogen dienen. Een schout is zeg maar de voorloper wat wij kennen als de burgemeester. Nu is er één schout die mijn aandacht trok en dat is Leonardus Kreveld. Hij was schout van 1757 tot 1809 in Lopik, 52 jaar lang dus. Sinds 1758 woonde hij in het grote witte huis, recht tegenover de kerk. Het huis wordt op dit moment mooi gerestaureerd. Wij kennen dit huis, als "Nootensoord". Kreveld is in 1809 overleden en in de Dorpskerk begraven. Nu ben ik al jaren koster in de Hervormde kerk in Lopik, maar nooit geweten dat hij hier begraven was. Er zal nog wel ergens een grafzerk liggen met zijn naam erop, zou je denken.

Ik heb in de kerk gekeken, maar kom zijn grafzerk nergens tegen in de kerk. Wel die van zijn huisvrouw (staat op de grafzerk). Er is hier iets vreemds aan de hand. Zijn vrouw is wel begraven in de kerk, maar hij niet! Althans zijn grafzerk kunnen we niet vinden. Ik kon het niet laten, om hier wat meer onderzoek naar te gaan doen.

Wat opvalt is het tijdstip van overlijden en begraven van deze 2 personen.

Maria Anthonia du Bois is op 14 juli 1783 overleden en 21 juli 1783 begraven in onze kerk. Een grote grafzerk herinnert nog aan haar. Uit het begraafregister lezen we dat er 2 graven in het koor van de kerk zijn aangekocht, namelijk nummer 240 en 241, we lezen; *"Ontvangen: wegens de begraafing op 't choor van Maria Anthonia du Bois Huisv. van den Hr Kreveld, Schout van Lopik voor de koopsom van 2 graven op 't choor, no 240 en 241"*. De exacte locatie is niet helemaal duidelijk, maar in het koor van de kerk moet het zijn geweest. Haar man Leonardus heeft deze gekocht, in de wetenschap dat hij daar ook kwam te liggen. Maria Anthonia is begraven in de tijd van de laatste Erfstadhouder Willem V (1748-1806). Lopik was toen een klein dorp in de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden (deze heeft bestaan van 1588 tot 1795). In die tijd was het gebruikelijk om rondom, maar ook in de kerk te kunnen worden begraven. Het begraven in de kerk, was erg kostbaar, vandaar dat de rijkere burgers zich lieten begraven in de kerk. Leonardus Kreveld, was schout van Lopik en Lopijkerkapel, zijn Maria Anthonia du Bois, was een dochter van een steenrijke koopmansfamilie uit Rotterdam. Ze waren dus vermogend zouden wij zeggen. Ze konden het zich veroorloven om te worden begraven in de kerk.

Tussen 1794 en 1799 vond de Bataafse Revolutie in Nederland plaats. De Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden is toen opgehouden te bestaan, de erfstandhouder (en zijn gezin) vluchtte het land uit. In deze periode werd er een nieuw staatsbestel voorbereid en gevormd, met als grote voorbeeld de Franse Revolutie die in 1793 en 1794 heeft plaats gevonden. Alles moest anders, alles werd anders. De leus *"vrijheid, gelijkheid en broederschap"* stond zeer hoog in het vaandel. De adel werd afgeschaft, regeringsfunctionarissen werden afgezet. Het volk regeert, uit het volk werd op een democratische wijze functionarissen gekozen, die leiding moesten geven. Zo ook schout Kreveld, hij moest ook vertrekken. Geen schout Kreveld, maar broeder Kreveld. Titels mochten immers niet meer, iedereen is aan elkaar gelijk. In deze hectisch tijd werd er ook besloten dat er niet meer begraven mocht worden in en rondom de kerk, dit uit oogpunt van hygiëne en besmettelijke ziekte. Later is dit op grond van de Code Civil (het burgerlijk wetboek, ingegaan in 1804, ingevoerd door Napoleon Bonaparte), wettelijk verboden. Er mocht alleen nog maar begraven worden buiten de stad of dorp. Dorpen met minder van 1.000 inwoners, waren hiervan vrijgesteld. In deze Franse tijd gingen ze zelfs zo ver, dat grafzerken met ambtelijke of adellijke titels en wapenschilden verwijderd moesten worden uit kerken. In veel kerken is dat ook gebeurd, of heeft men grafzerken omgedraaid, zodat de tekens en/of wapenschilden niet meer te zien waren. Een goed voorbeeld in onze kerk is het roodkleurige gedenksteen in een nis in het oude koor van de kerk. Hier zijn de wapens en tekst weg gebeiteld.

Toch is broeder Leonardus Kreveld, schout van Lopik in de kerk begraven. We lezen in het archief dat

op 28 december 1809, in het koor de graven met nummer 240 en 241 open moeten voor de begraafing van *“Ontvangen. wegens de begraafing in 't choor van de heer Leonardus 85 jaar Kreveld Schout van Lopik en Lopiker-Capel komt voor 't opene van de kelder”*. Hij ligt dus bij zijn vrouw begraven. Het was nog in de Franse tijd. Bij hoge uitzondering mocht er nog wel mensen bijgezet worden in bestaande grafkelders, daar was immers al voor betaald. De familie/nabestaanden mocht geen namen erbij vermelden op de grafzerk. Vandaar dat alleen Maria Antonia du Bois op de steen staat vermeld.

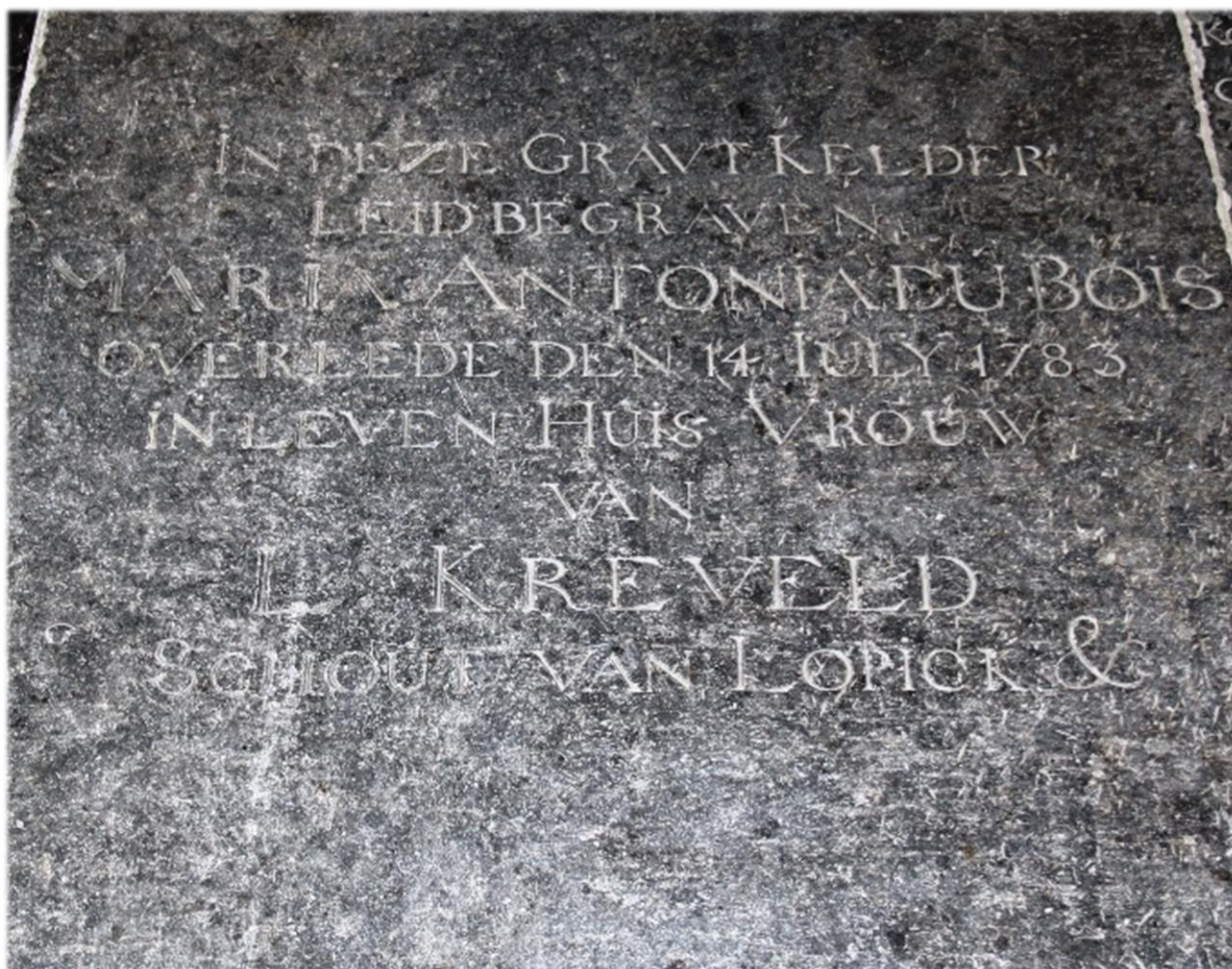
Dus weet waar u loopt in de kerk. Deze grafzerk kunt u vinden vóór de preekstoel van onze kerk.

Weet waar je loopt, kun u ook vinden op de website van onze kerk. Hier vindt u meer informatie over dit onderwerp, met de bij behorende afbeeldingen. U vindt het op <http://www.hervormdlopik.nl/weetwaarjeloopt>

Kerkgeschiedenis
Lopik

Ook op Facebook kunt u de kerkgeschiedenis Lopik vinden. Naast de Weet waar u loopt berichten, vind u ook korte berichten over Lopik, vroeger en nu.

Afb.1. Grafzerk Kreveld in dorpskerk Lopik.

21^{en} 70 Ontf. wegens de begraving opt Choor
 van Maria Antonia de Bois, Huijv.
 van den Hr. Kreveld, Schout van Lopik
 voor de Kooppen: van 2 Graven opt Choor
 N° 240 en 241, Samen 36: -
 voor 6 half uren Lijde: met 2 klokken 3: 12:-
 voor 't Opene van 2 Graven 4: 4:-
 voor 't beste D. Kleet 2: -
 voor baar en Overhaef. - 8:-
 46: 4:- 46: 4:-

Afb.2. Begrafenisregister kerk van Lopik, uit het archief van het kapittel Sint Marie.

1809
 Def 20 Ontvangen. wegens de Begraving
 N° 240 opt Choor van de Heer Leonardus / oud 85 jaar
 en 241 Kreveld Schout van Lopik en Lopik
 Kelder Ker- kappel Komt voor 't opene van
 van de Kelder 1-1-
 voor 't Deste Doorkleed / 2-
 Daas en overhaef 9-
 6-12- 6-12-

Afb.3. Begrafenisregister kerk van Lopik, uit het archief van het kapittel Sint Marie.

N° 240 en 241 Kelder
 1791 den 12 kant heeft zig als eigenaar van dese twee
 Graven aangegeven den Heer: Heer Schout
 L: Kreveld
 1799 den 29 December is de Heer L:
 Kreveld in voorn. Kelder begraven
 naet versolgens 50 Jaar gesloten
 blyven, en dan is de Kelder een
 Eigendom der kerk

Afb.4. Begrafenisregister kerk van Lopik, uit archief L046 Inventaris Hervormd archief Lopik SRS003001042 nr. 184 t/m 187.

Afb.5. Gedenksteen ter herinnering van het vervangen van grafzerken in de kerk. In de Franse tijd is deze steen zwaar beschadigd.